

VOJTĚCH MARTÍNEK

1887

11. dubna narozen v Brušperku v rodině kožešníka Ludvíka Martínka a jeho druhé ženy Anežky, rozené Dluhé (Dlouhé), v domě čp. 136 (dnešní dům na ulici Dr. Martínka 184).

1899

Ve čtvrté třídě napsal zřejmě své první básně (*Bílá Hora, Z Hukvald*).

1900–1908

Studoval na Matičním gymnáziu v Moravské Ostravě; již tehdy publikoval v *Ostravském deníku* a časopisech *Radhošť* či *Jitřenka* (tam 1901 debutoval pod pseudonymem V. Staněk).

1904

Přestěhoval se k nevlastnímu bratru Rudolfovi do dělnické kolonie Vítkovických železáren, žil ze stipendia a výdělků za novinářskou i literární činnost.

1908–1913

Studoval na Filozofické fakultě Univerzity Karlovy v Praze (zprvu klasickou filologii, od roku 1909 češtinu a němčinu); během studia psal recenze a anotace nových knih do periodik *Moravský venkov*, *Moravské listy*, *Novina*, *Palacký*, *Moravskoslezská revue* a řady dalších; psal a vydával rovněž brožury a pojednání o české i světové literatuře.

1909

Byla vydána jeho básnická prvotina *Cesty* a jeho překlad eposu *Savonarola* rakouského romantického básníka Nikolause Lenaua; v následujících letech se Martínek intenzivně věnoval poezii a vydával další sbírky: *Sešit sonetů* (1910), *Jsme synové země* (1912), *Zahrada* (1917), *Tichá píseň* (1920).

1911

Vyšel soubor dvou povídek *Pluh života*, který byl později přepracován v román *Až na dno* (1936 v *Moravskoslezském deníku*, knižně 1937); dřívější povídkové soubory vycházely pod pseudonymy (např. *Poslední noc Jakuba Hrona a jiné povídky* pod jménem Václav Staněk).

1912

Strávil semestr na univerzitě v německém Bonnu.

1914

V únoru nastoupil jako profesor na Matiční gymnázium v Moravské Ostravě, kde s výjimkou let 1941–1945, kdy byl na vlastní žádost penzionován, vyučoval až do roku 1947.

23. května se oženil s Otilií Klegovou, svatba se uskutečnila v dřevěném kostele sv. Kateřiny v Hrabové.

1915–1919

Působil jako obecní tajemník v Hrabůvce.

1915–1920

Byl jednatelem Moravského kola spisovatelů.

1916

Stal se doktorem filozofie na základě práce *Hálek a polský romantismus*.

1917

Vyšla Martínkova studie o Petru Bezručovi, která byla později rozšířena a vydána roku 1924 (s Bezručem udržoval Martínek později také občasnou korespondenci, jež vyšla péčí Artura Závodského roku 1969 knižně).

1918

Stal se redaktorem *Moravskoslezského deníku* a jeho románové přílohy, dále *Moravskoslezského sborníku* a jeho beletristické přílohy *Naše země*, roku 1924 pak také časopisu *Černá země*; během působení v těchto periodících se postaral o uvedení řady mladých autorů z regionu do literárního světa (A. C. Nor, Zdeněk Bár, Jaroslav a Vilém Zavadovi, Zdeněk Vavřík ad.); blízký vztah měl zejména se svým někdejším žákem z Matičního gymnázia Vilémem Zavadou, který žil v nedaleké Hrabové a později se zařadil mezi velikány české poezie 20. století (v 50. letech se Závada zasloužil o nové vydání díla svého někdejšího učitele; jejich vzájemná korespondence vyšla v edici Artura Závodského roku 1981).

1919–1920

Byl členem tiskové sekce československé plebiscitní komise pro Těšínsko.

1919–1923

Působil jako dramaturg činohry Národního divadla moravskoslezského v Ostravě.

1920

V edici *České hlavy* vydal Martínek publikaci o jednom ze svých důležitých literárních vzorů, Josefu Svatopluku Macharovi.

1920–1922

Byl správcem Městské knihovny ve Vítkovicích.

1923

Vyšel povídkový triptych *Než se kořeny uchyťí a jiné povídky*, který byl později také přepracován v román (1934, znovu 1941).

1924–1929

Ve volných chvílích psal pohádky, k nimž se pak vrátil v době války; za život publikoval hned několik pohádkových knih, všech 31 pohádek vyšlo souborně až roku 1981 pod názvem *O královně Života*.

1924

Absolvoval cestu do Litvy, kterou přetavil v cestopis *Z Litvy a o Litvě*.

V časopise *Zvon* vycházel na pokračování román *Jakub Oberva* (knižně 1926), který představuje první díl Martínkovy klíčové románové trilogie *Černá země*; další knihy této trilogie vyšly v následujících letech: *Plameny* (1928 v *Moravskoslezském deníku*, knižně 1929) a *Země duní* (1931 v *Moravskoslezském deníku*, knižně 1932); ostravské tematice se v těchto letech věnoval i v básnických dílech: *Ostravská píseň* (1929), *Duše Ostravy* (1931).

1927

1. září vystoupil v Moravské Ostravě z katolické církve a byl veden jako osoba bez vyznání.

1929

Byly vydány *Básně*, jež jsou souborným vydáním dřívějších sbírek *Zahrada* (1917), *Tichá píseň* (1920), *Noci* (1920–1928) a *Ráj srdce* (1926).

Začala dlouhodobá spolupráce Martínka s ostravským studiem Československého rozhlasu (přednášky a fejetony, rozhlasové hry, četba na pokračování).

1929–1930

Manželé Martínkovi si dali vystavět v Hrabůvce nový domov – vilu na dnešní Klegově ulici (dnešní čp. 341), kterou navrhl roku 1928 arch. Karel Gajovský; na vilu byla v roce 1968 umístěna pamětní deska spisovateli s jeho bustou od akademické sochařky Jaroslavy Lukešové (stavba byla roku 1990 prohlášena kulturní památkou).

1934–1935

Pracoval na životopisném románu *Zrádce národa* o rozporuplné osobnosti spisovatele Karla Sabiny, který pak vyšel roku 1936.

1936

Stal se předsedou ostravské pobočky Literárněhistorické společnosti a členem České akademie věd a umění.

Vyšel soubor *Tři větévký jalovcové*, který shrnul tři dříve psané historické romance; později vyšly rozšířeny o další dvě jako *Větévký jalovcové* (1941).

1937

Vyšla sbírka *Píseň o domovině* s barevnými grafikami Josefa Kudělky.

1939

V době ohrožení republiky se vrátil k tématu domova a vydal román *Stavy rachotí*, který se odehrává v rodném Brušperku a vychází ze studia historických pramenů i starých vyprávění.

1939–1949

Vznikla druhá významná románová trilogie Martínka, jež nese podle svého prvního dílu název *Kamenný řád*. Pomyslně navazuje na předcházející *Černou zemi*; první (titulní) svazek vyšel již v roce 1942, druhý (*Meze*) ještě za války, roku 1944, třetí (*Ožehlé haluze*) až v roce 1956.

1940–1941

Vznikly básně pro sbírku *Monology Jury Třanovského*, které přispívají k linii české poezie alegoricky ztvárňující vzdor proti okupaci (sbírka však vyšla až po válce, roku 1946).

1941

Dokončil delší dobu psanou romanci o životě podučitele za starých časů, kterou v následujícím roce vydal jako *Trojí cestu Blažeje Potěšila*; v té se opět vrací do rodného Brušperku.

1942

Synovec Josef, rozený Vrána, později Martínek (nar. 24. prosince 1910), kterého manželé Martínkovi přijali za svého, jelikož sami nemohli dítě počít, byl zatčen a deportován do Osvětimi, kde 18. února 1943 zemřel; byl vystudovaným právníkem.

1943

29. ledna se v Moravské Ostravě vrátil zpět do katolické církve.

1945

24. srpna se druhé sestře Otilie Martínkové se narodil syn Vojtěch Sedláček, kterého manželé záhy adoptovali; ten se stal lékařem.

1946

Byl jmenován předsedou Společnosti Petra Bezruče v Opavě a literární sekce Sdružení slezských umělců.

1946–1948

Stal se předsedou Moravského kola spisovatelů.

1949

Byl jmenován vedoucím ostravské pobočky Svazu československých spisovatelů.

1955

Za celoživotní dílo získal titul zasloužilý umělec.

1957

Stal se nositelem Řádu práce.

1960

25. dubna Martínek zemřel; pohřeb na obecním hřbitově v Hrabůvce (na Klegově ulici nedaleko Martínkovy vily) se odehrál 27. dubna; po zrušení hřbitova v roce 1975 byly ostatky přeneseny na ústřední hřbitov ve Slezské Ostravě (autorem umělecky ztvárněného náhrobku je ostravský sochař Karel Vávra).

1969

Po Martínkovi byla pojmenována jedna z hlavních komunikací v Ostravě-Hrabůvce (ul. Dr. Martína je souběžná s Klegovou, kde dodnes stojí Martínkova vila).

1975

Režisér Alois Müller zfilmoval Martínkovu trilogii *Kamenný řád* do podoby šestidílného televizního seriálu (scénář zpracoval Otto Zelenka).

1983

Po úspěchu televizní adaptace *Kamenného řádu* byl zfilmován rovněž Martínkův román *Stavy rachotí*, opět režisérem Aloisem Müllerem se scénářem Otty Zelenky.

1985

Do třetice se ujal režisér Alois Müller rovněž televizní adaptace trilogie *Černá země*, která vznikla jako pětidílný seriál (scénář Šárky Koskové).

2006

Na konci třídy Dr. Martína v Hrabůvce (u velkého kruhového objezdu) vznikl jednoduchý Památník Vojtěcha Martína.